

Globalne kryzysy międzynarodowe – ich przyczyny i skutki na bazie kryzysu z roku 2008

Szymon Łopocz

Krzysztof Przybylak

Spis treści

1. Kryzys finansowy – definicja i rodzaje
2. Wielki kryzys
3. Glass-Steagall Act
4. Kryzys dot.com

5. Lehman Brothers
6. Dźwignia finansowa
7. Bańka na rynku nieruchomości
8. Sekurytyzacja
9. Agencje ratingowe
10. To big to fail

11. Podsumowanie

Kryzys finansowy - definicja

Kryzys finansowy to sytuacja, w której zachodzą gwałtowne zmiany na rynku finansowym, najczęściej związane z niedostateczną płynnością lub niewypłacalnością banków, instytucji finansowych lub innych podmiotów, czego skutkiem jest spadek produkcji lub pogłębienie już występującego spadku

Źródło: <https://www.nbportal.pl/townik/pozycje-slownika/kryzys-finansowy>

Kryzysy finansowe - rodzaje

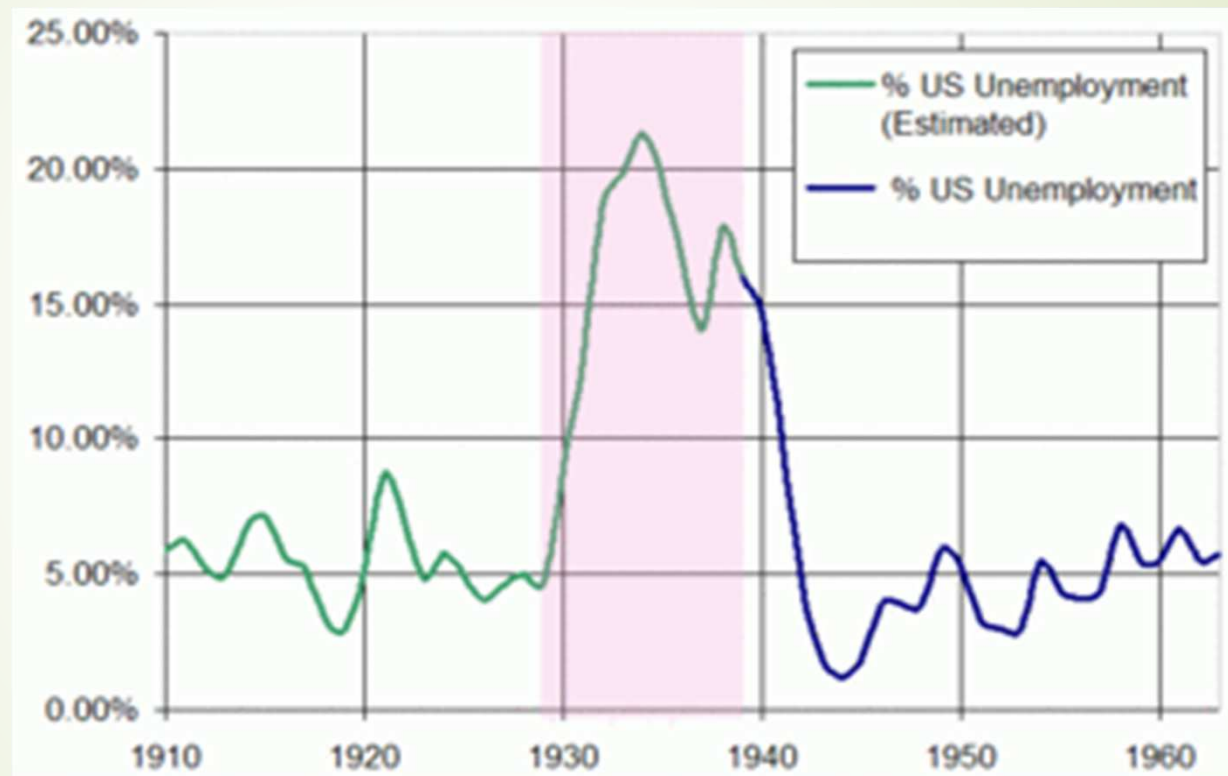
- Kryzys walutowy – jego istota polega na gwałtownym spadku kursu walutowego i rezerw walutowych danego kraju.
- Kryzys bankowy – istotą kryzysu bankowego jest brak wystarczających środków na wypłatę depozytów depozytariuszom (niewypłacalność).
- Kryzys zadłużenia zagranicznego – sytuacja w której państwo nie jest w stanie tymczasowo (tzw. liquidity crisis) lub trwale (tzw. insolvency crisis) obsługiwać zadłużenia wobec zagranicznych wierzycieli.
- Kryzys systemu finansowego – jest wynikiem załamania funkcjonowania rynków i instytucji finansowych w danym kraju.

Wielki kryzys

- Zapoczątkowany w „czarny czwartek” – 24.10.1929
- Wysoka skłonność instytucji finansowych do udzielania kredytów i pożyczek
- Zła regulacja systemu finansowego
- Brak nowych gałęzi rozwoju w gospodarce
- „Ślepa wiara” inwestorów w wzrosty kursów akcji

Bezrobocie w Stanach Zjednoczonych w czasach „Wielkiego kryzysu”

Źródło:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/58/US_Unemployment_1910-1960.gif/330px-

Wielki kryzys - skutki

- stopa bezrobocia wzrosła z ok. 5% do ponad 20% w 1933 roku
- spadek handlu światowego (z 3 mld USD do 1 mld USD w latach 1929-1933)
- obniżenie konsumpcji
- kryzys w rolnictwie załamanie cen o ok. 60%
- wprowadzenie programu „New Deal” 1933-1939
- wzrost popularności keynesizmu

Glass-Steagall Act

W odpowiedzi na upadek blisko 8000 instytucji finansowych w latach 1929-1933, Kongres Stanów Zjednoczonych wprowadził w 1933 roku ustawę Glassa-Steagalla, której głównym założeniem była separacja bankowości komercyjnej od bankowości inwestycyjnej (tzn. banki nie mogły pełnić tych dwóch funkcji jednocześnie).

Glass-Steagall Act - ustalenia

- zakazanie bankom płacenia odsetek od wkładów a vista
- uprawnienie FED do ustalania maksymalnego oprocentowania depozytów bankowych
- zwiększenie progu minimalnego wkładu koniecznego do założenia banku narodowego.
- uprawnienie zarządu Systemu Rezerwy Federalnej do zakazywania bankom wykorzystywania kredytu otrzymanego od Systemu Rezerwy Federalnej w celu spekulacji.
- banki będące członkami Systemu Rezerwy Federalnej otrzymały zakaz gwarantowania emisji papierów wartościowych oraz kupowania ich na własny rachunek¹

Kryzys „dot-comów” - przyczyny

- w latach 1998-1999 inwestorzy mocno wierzyli w rozwój branży nowych technologii, w tym branży internetowej co doprowadziło do szybkiego wzrostu kursu akcji wielu dot-comów.
- inwestorzy widzieli szansę na większą dywidendę z tytułu inwestycji w spółki IT
- kolejnym czynnikiem sprzyjającym powstaniu bańki spekulacyjnej była **tzw. pluskwa milenijna**
- fundusze Venture Capital inwestowały duży kapitał w spółki IT nie posiadające nawet rzetelnego biznesplanu
- bańska spekulacyjna „dot-comów” przeniosła się także na rynek polski

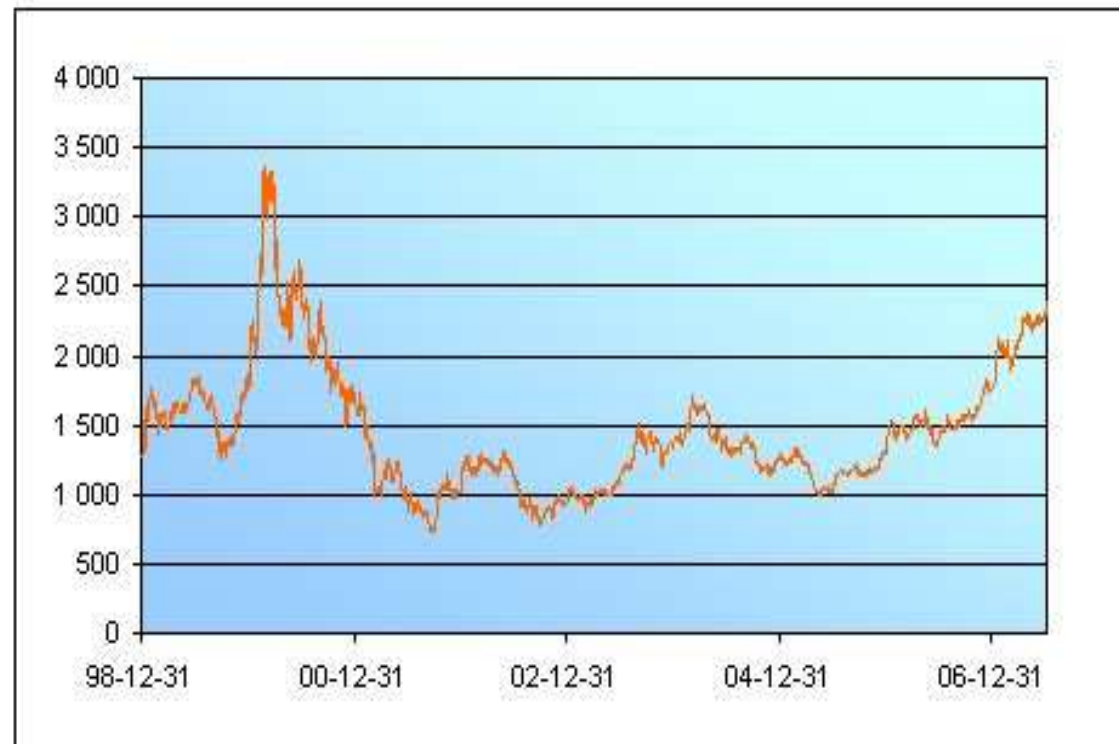
Wykres indeksu giełdowego NASDAQ Composite w latach 1994-2004

Źródło:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ba%C5%84ka_internetowa#/media/File:NASDAQ_IXIC_-_dot-

Wykres indeksu giełdowego WIG-Informatyka (31.12.1998 – 06.07.2007)

Źródło: Źródło:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/df/WIG_informatyka_98-06.jpg

Kryzys 2008 – upadek Lehman Brothers

15 września 2008 to dzień, który zostanie na zawsze zapamiętany przez rynki finansowe na całym świecie. Tego właśnie dnia amerykański rząd zdecydował, że nie udzieli pomocy bankowi Lehman Brothers, co skutkowało złożeniem przez ten bank wniosku do sądu o ochronę przed wierzycielami, czyli oficjalnym bankructwem.

LEHMAN BROTHERS

Więcej o Lehman Brothers

- Istniał od 158 lat
- 4-ty największy bank inwestycyjny w USA
- Prowadził działalność niemal we wszystkich krajach świata
- Oferował różnorodne usługi finansowe takie jak emisje akcji i obligacji, zarządzanie aktywami, doradztwo przy przejęciach spółek (M&A)
- Jednym ze źródeł przychodu banku były inwestycje w szerokie spektrum instrumentów finansowych – głównie instrumentów pochodnych
- Korzystał z ogromnych ilości długu (w stosunku do kapitałów własnych)

Dźwignia finansowa

Dźwignia finansowa (ang. financial leverage) – oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych danej instytucji – wielkość posiadanych przez instytucję aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych

Zgodnie z dotychczas obowiązującymi przepisami prawnymi instytucja taka jak Lehman Brothers mogła stosować maksymalnie 30-krotny poziom dźwigni, czyli zaciągać 30 razy większą kwotę długu, niż posiada kapitałów własnych.

30 -krotna
dźwignia
finansowa

X **-3,3%** strata z
inwestycji

=bankructwo

Bańka na rynku nieruchomości w USA

Bardzo niskie stopy procentowe były kuszącą okazją do zaciągania tanich kredytów hipotecznych. Amerykanie zapożyczali się na potęgę, żeby kupić na własność mieszkanie lub cały dom. Banki widziały w tej sytuacji szansę dla siebie – w końcu więcej udzielonych kredytów to dla nich większy zysk. W pewnym momencie podpadły jednak w nadmierny optymizm. Kredyty dostawali niemal wszyscy

N
I
N
J
A

No Income

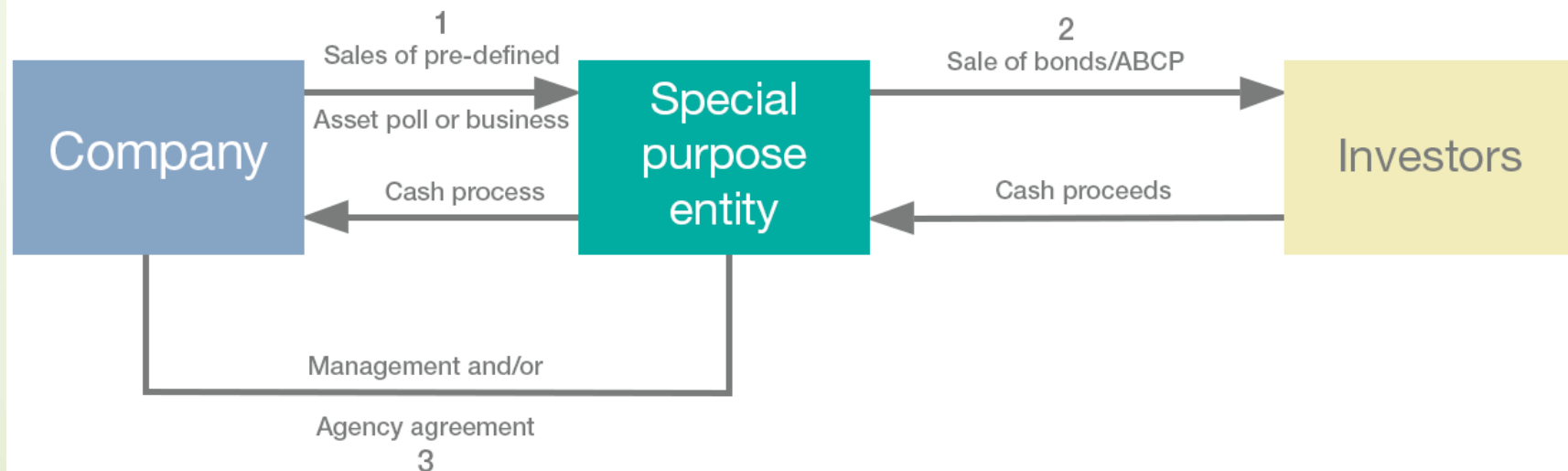
No Job

No Assets

Sekurytyzacja

Sekurytyzacja (ang. securitization) – technika refinansowania, w ramach, której pula aktywów wraz z generowanymi przez nie strumieniami gotówkowymi zostaje wyizolowana z bilansu banku (lub rzadziej innego podmiotu) w formie podmiotu specjalnego przeznaczenia (ang. special purpose vehicle, SPV), który dokonuje refinansowania poprzez emisję papierów wartościowych

Diagram 1: The key features of a securitisation transaction

Agencje ratingowe

Na świecie istnieją tak naprawdę tylko 3 liczące się agencje ratingowe. W kryzysie finansowym z 2008 odegrały one również ważną rolę i niewątpliwie przyczyniły się do jego ostrzejszego przebiegu

FitchRatings

Too big to fail

Ważność największych instytucji finansowych świata nie pozostawia żadnych złudzeń – upadek jednej z nich może wiązać się z światowym kryzysem finansowym i ogromnymi stratami. Wszyscy zdają sobie z tego sprawę – zarówno banki jak i rządy poszczególnych państw.

Globalne skutki kryzysu

Jeśli mamy oceniać skutki kryzysu finansowego z 2008 roku to jednym z najbardziej obrazowych przykładów są spadki wartości indeksów giełdowych w 2008 roku:

Dow Jones Industrial Average - **35%**

Nasdaq **-42%** S&P 500 **-39%**,

FTSE 100 **-32%**, Nikkei **-42%**

225 China Shanghai Composite **-65%**

WIG20 -48%

Według Międzynarodowego Funduszu Walutowego w latach 2007–2010 **odpisy sektora bankowego na złe kredyty hipoteczne i papiery wartościowe wyemitowane na ich bazie wyniosły ponad 2 bln USD**. Udział banków amerykańskich w tych odpisach wynosi prawie 39%, banków brytyjskich prawie 20%, banków strefy Euro ponad 29%, pozostałych banków europejskich niecałe 7% oraz banków azjatyckich 5%

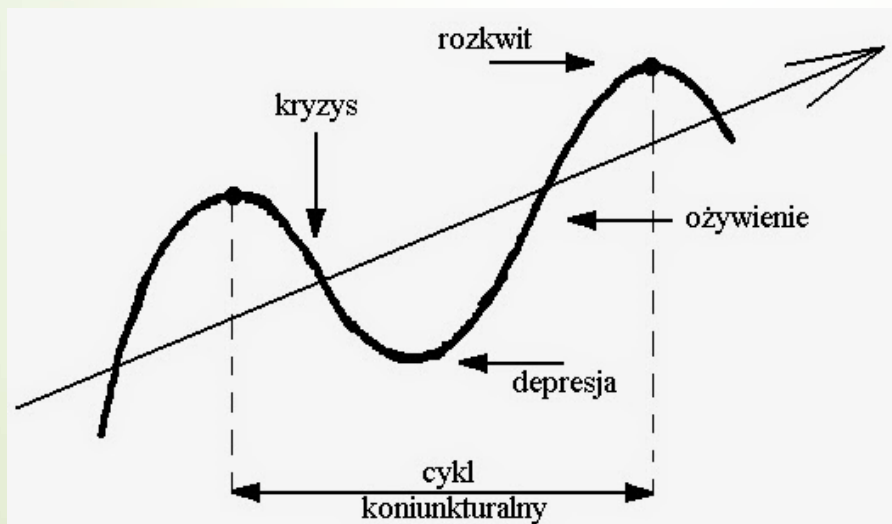

Przyczyny kryzysu 2008

- Zbyt wysoka dźwignia finansowa
- Bańka na rynku nieruchomości
- Sekurytyzacja aktywów
- Model działania agencji ratingowych
- Doktryna too big to fail
- Arogancja banków inwestycyjnych

Podsumowanie

Inwestorzy, regulatorzy oraz przedsiębiorstwa i instytucje działające na rynku uczą się czegoś z każdym kryzysem. Pojawiają się nowe ograniczenia dla banków inwestycyjnych lub nowe mierniki ryzyka, które mają zapobiegać nadmiernej ekspozycji. Zawsze jednak znajdzie się ktoś, kto zechce je obejść i szybko się wzbogacić. Czasem zachowanie takie wynika z arogancji, czasem z niewiedzy. Jedyne czego możemy być pewni to to, że w przyszłości na pewno będą kolejne kryzysy finansowe. Są one nieuniknione, jednak przyspieszać lub opóźniać ich nadejście czy też łagodzić ich skutki.

Bibliografia

- <https://www.nbportal.pl/Słownik/pozycje-slownika/kryzys-finansowy>
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Glass-Steagall_Act
- <https://www.nbportal.pl/Słownik/pozycje-slownika/dzwignia-finansowa>
- <https://www.nbportal.pl/Słownik/pozycje-slownika/sekurytyzacja>
- <https://www.nbportal.pl/Słownik/pozycje-slownika/hipoteczny-list-zastawny>
- <https://www.nbportal.pl/Słownik/pozycje-slownika/rating-kredytowy>
- <https://www.pb.pl/zqd-przejmuje-kontrolę-nad-fannie-mae-i-freddie-mac-451009>
- *Global Financial Stability Report, 2010, s. 12*
- *Czekaj J. (2010), Wpływ światowego kryzysu gospodarczego na polską gospodarkę, w: G. Kołodko (red.), Globalizacja, kryzys i co dalej?, Poltext, Warszawa.*
- *Lehman Brothers Holdings Inc. United States Bankruptcy Court Southern District of New York, Report of Anton R. Valukas, Examiner*
- *Jerzy Węćławski „Wielkie banki i ich rola w kryzysach finansowych”*
- *Sławiński A. Rynki finansowe, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2006*
- *Grafika ninja ze strony flaticon.com*